

IV sinifdə cəmiyyətin informasiyalaşdırılması məzmun xəttinin öyrədilməsi

Telli Əbülfəz qızı Əhmədova

*fəlsəfə doktoru proqramı üzrə dissertant,
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti*

E-mail: songulehmedova2@gmail.com

Rəyçilər: p.ü.f.d., dos.S.C.-C. Cəbrayılzadə,
r.ü.f.d., dos.R.Q. Cəlilova

Açar sözlər: İKT, informasiya, cəmiyyət, təlim, forma, inkişaf, vasitə, metod, məktəb

Ключевые слова: ИКТ, информация, общество, учение, форма, развития, прием, метод, школа

Key words: ICT, information, society, training, form, development, means, method, school

İndiki dövrdə məlumat almaq imkanı güclü olan vətəndaş cəmiyyətinin qurulması gələcək bəşər sivilizasiyasına doğru mühüm bir addımdır. Hazırda İKT-dən geniş istifadə hər bir ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına kömək edir və yoxsulluğun azaldılmasında səmərəli vasitəyə çevrilir.

İnteraktiv təlim metodlarının tətbiq edildiyi müasir ümumtəhsil məktəblərində fənlərin tədrisində qabaqcıl təcrübə ilə yanaşı, respublikamızda qazanılmış və öz aktuallığını saxlayan təcrübədən istifadə olunmalıdır.

Pedaqoqlar, metodist alimlər təlimin yeni metodlarını, forma və vasitələrini araşdırır və ən optimal variantlarını məktəbə gətirməyə çalışırlar.

Ənənəvi olaraq informatika fənninin təlimi prosesinin təkmilləşdirilməsi müəllimlərin, alim-metodistlərin diqqət mərkəzində olmuşdur və bu problem bu gün də aktualdır. Qeyd edək ki, informatika məktəbə daxil edilmiş daha gənc fəndir. Əsas məsələ - müəyyən edilmiş tədris vaxt vahidi ərzində daha çox bilik vermək və onun səmərəliliyini təmin etməkdən ibarətdir. Təlim prosesinin intensivləşdirilməsi və şagirdlərin müstəqil idraki fəaliyyətlərinin artırılması – müasir dərslərin faydalı iş əmsalını müəyyən edir.

Dərslük komplektinin mövzular üzrə strukturunu formalaşdırarkən bütün ibtidai təhsil pilləsi üzrə alt standartlar təhlil edilmiş və tədris prosesində məzmun standartlarının məzmun xətləri üzrə nisbəti müəyyənləşdirilmişdir. 1-4-cü siniflərdə informatika üzrə dörd məzmun xətti müəyyənləşdirilmişdir. Onlardan biri də cəmiyyətin informasiyalaşdırılmasının məzmun xəttinin öyrədilməsidir.

Müasir dövrdə İKT cəmiyyətin inkişafına təsir göstərən vacib amillərdən birinə çevrilmişdir. Cəmiyyətin inkişaf tarixində üçüncü qlobal-texniki inqilab kimi qeyd olunan müasir informasiya texnologiyaları, ictimai həyatın informasiyalaşdırılması prosesi kimi reallaşır. Formalaşan informasiya dünyası daha çox insanı əhatə edərək cəmiyyəti daha da inkişaf etdirir, ilk növbədə münasibətlərin forması və məzmunu dəyişir.

Cəmiyyətin informasiyalaşdırılması prosesinin elmi əsasını informatika fənni təşkil edir. İnformasiya əsas anlayış kimi: genetik, geoloji, sinoptiki, yalan, tam, iqtisadi, texniki və s. növlərə malikdir. Bu növlərin məzmunundan isə informasiyanın aşağıdakı müəyyən xassələri yararır:

- tamlıq;
- vaxtına görə zərurilik;
- düzgünlüyü, həqiqilik;
- müyəssərlik;
- təhlükəsizlik;
- ergonomiklik.

IV sinifdə şagird cəmiyyətin informasiyalaşdırılması məzmun xəttini öyrəndikdə informasiya resurslarını əlamət və təyinatına görə izah edir, internetin əhəmiyyətini və onun tətbiq sahələrini şərh edir.

Bu məzmun xətti həm də şagirdə yüksək texnologiyalardan istifadənin səmərəliliyi, imkanları, perspektivliyi, hansı müsbət və ya mənfi nəticələrə səbəb ola biləcəyi ilə bağlı keyfiyyətlərin aşılmasına imkan yaradır.

IV sinfin sonunda şagird:

1. informasiyalar, informasiyaların təsvir formaları, informasiya mənbələri, informasiyanın ötürülməsi vasitələri haqqında təsəvvürə malik olduğunu nümayiş etdirir;
2. obyektlər qrupundakı əşyaları əlamətlərinə görə tanıdığını nümayiş etdirir;
3. sadə alqoritmləri anladığını nümayiş etdirir;
4. məntiqi mühakimələri anladığını nümayiş etdirir;
5. kompyuter haqqında ümumi biliklərə malik olduğunu nümayiş etdirir;
6. kompyuterdə əməliyyatları icra edir;
7. kompyuterdə müxtəlif şəkillər çəkir;
8. kompyuterdə mətnlər yığır;
9. cəmiyyətin inkişafında informasiya prosesləri və informasiya texnologiyalarının əhəmiyyətini anladığını nümayiş etdirir.

Cəmiyyətin informasiyalaşdırılması məzmun xəttini öyrəndikdə şagird cəmiyyətin inkişafında informasiya prosesləri və informasiya texnologiyalarının əhəmiyyətini anladığını nümayiş etdirir, müvafiq mərhələdə informasiya prosesləri və texnologiyalarının tətbiq sahələrini və əhəmiyyətini şərh edir, cəmiyyətdə informasiya mübadiləsinin əhəmiyyəti barədə kiçik təqdimatlar edir.

Dərslərdə şagirdlərə şəkil təqdim edilir və məlumat əldə etmək üçün kimin hansı texnologiyadan istifadə etməsini müəyyənləşdirmək təklif edilir.

Məsələn müəllim mövzuya başlamazdan öncə müsahibə üsulunu tətbiq edərək şagirdlərin diqqətini dərslərdə verilən şəkllə yönəldib müxtəlif suallar verə bilər. Əyanilik üçün müəllim özü hər hansı bir əşyanı (qələm, oyuncaq və s.) göstərərək sinfə müraciət edə bilər: – Əlimdəki qələm hansı hissələrdən ibarətdir?. Sonra müəllim sinfə sual verir: – Eyni əşyaların müxtəlif hərəkətlər və hissələr ola bilərmi?

Və bu üsulun tətbiq edilməsinin sonunda şagirdlər şəkllə əsasən müəyyən edirlər ki, ata qəzet, ana telefon, qız televizor, oğul musiqi pleyeri vasitəsi ilə informasiya alır.

Şagirdlər üçün informasiya, kompyuter anlayışının, onun qurğuları haqqında yeni bilik və bacarıqların təminatı, informatikanın öyrənilməsində kompüter texnikasından sərbəst istifadə üçün kifayət qədər materialın olması və bu materialdan istifadənin öyrədilməsi vacibdir. Məntiqi təfəkkürün inkişafı, həm də informasiya texnologiyaları vasitəsilə şagirdlərin ümumbəşəri fikirlərinin inkişafını təmin etməlidir.

İbtidai siniflərdə cəmiyyətin informasiyalaşdırılması məzmun xəttinin öyrənilməsində müasir texnologiyalardan istifadənin nəticələrinin analizi deməyə imkan verir ki, şagirdlər təhsil prosesinə daha ciddi yanaşır, onların intellektual və məntiqi səviyyəsi yüksəlir, təhsil prosesinə şagirdlərin yanaşması daha da yaradıcı olur. Şagirdlərin fəallığı stimullaşır, prosesin fərdiliyi aydın görünür, dərs prosesinin bütün mərhələlərində nəzarəti sistemləşdirmək imkanı yaranır, tədris vaxtına qənaət hesabına tədrisin informasiya həcmi artırmaq imkanı yaranır.

Məqalənin aktuallığı. Hazırda ictimai şüurda İKT-dən biznesdə, siyasətdə, idarəetmədə, səhiyyədə, mədəniyyətdə, elmdə, təhsildə, sənayedə və digər sahələrdə istifadə məsələlərinin aktuallığı və zəruriliyi tam qəbul olunmuşdur.

Məqalənin elmi yeniliyi. Elmi yenilik ondan ibarətdir ki, məqalədə məzmunundan asılı olaraq informasiyanın müəyyən xassələri göstərilir, IV sinfin sonunda şagirdə yüksək texnologiyalardan istifadənin səmərəliliyi, imkanları, perspektivliyi, hansı müsbət və ya mənfi nəticələrə səbəb ola biləcəyi ilə bağlı keyfiyyətlərin aşılmasına imkan yarada biləcək amillər göstərilir.

Məqalənin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Məqalədən orta ixtisas və orta ümumtəhsil məktəblərinin müəllimləri, tələbə və magistrantlar istifadə edə bilərlər.

Ədəbiyyat

1. Novruzova X. İnformatikanın tədrisi metodikası (1-4 siniflər üçün): Dərs vəsaiti. Bakı: ADPU-nun nəşri, 2017.
2. Rəhimzadə V. Azərbaycanda informasiya cəmiyyəti quruculuğu: Real vəziyyət və inkişaf perspektivləri. AMEA-nın Naxçıvan bölməsinin "Xəbərlər"i, 2014, № 3
3. <http://muhaz.org/umumtehsil-mektebləri-ucun-informatikkurrikulumu.html>.

Т.А. Ахмедова

Обучения содержательной линии в информатизации общества в начальной школе (IV класс)

Резюме

В этой статье подчеркивается роль ИКТ в различных областях, в том числе в процессе обучения содержательной линии в информатизации общества в начальной школе (IV класс). Было подчеркнуто, что ИКТ стали важным фактором развития общества в современную эпоху.

T.A. Ahmadova

IV teaching of the maintenance line informing in the class of the society

Summary

This article emphasizes the role of ICT in various fields, including in the process of teaching the content line in the informatization of society in primary school (IV grade). It was emphasized that ICTs have become an important factor in the development of society in the modern era.

Redaksiyaya daxil olub: 27.04.2020